

Kinder Onderzoeks Groep

Werken aan kinderrechten,
een nieuw instrument voor
ontwikkeling van kinderen tot
betrokken en actieve burgers.

Inhoud

Inleiding	3
De 9 stappen van de onderzoeksladder	4
Kinderrechten in praktijk	6
De kleine burger	8
Persoonlijke ontwikkeling	10
Leren & Lol	12
Initiatiefnemers	14

Kinder Onderzoeks Groep

In de periode februari-april 2010 heeft een groep Leidse kinderen zelf onderzoek gedaan naar thema's op het vlak van kinderrechten. De Kinder Onderzoeks Groep 1 bestond uit acht kinderen uit groep 8 van verschillende basisscholen in Leiden. Zij hebben tien weken lang hebben zelf onderzoek gedaan naar een zelf gekozen thema rondom kinderrechten. Dat is meteen één van de belangrijkste kenmerken van de Kinder Onderzoeks Groep.

In deze brochure beschrijven we allereerst wat een Kinder Onderzoeks Groep is. De activiteiten van de Kinder Onderzoeks Groep 1 worden duidelijk aan de hand van de 9 stappen van de onderzoeksladder. Dit levert een beeld van hoe een Kinder Onderzoeks Groep kan worden opgezet, maar is geen blauwdruk voor een volgende Kinder Onderzoeks Groep. Het materiaal voor de Kinder Onderzoeks Groep 1 is voor elke sessie ontwikkeld aan de hand van opgedane ervaringen tijdens een eerdere sessie. Hiermee is nu een methodisch format ontwikkeld voor de Kinder Onderzoeks Groep, maar het blijft maatwerk.

Verder zoemen we in deze brochure in op een aantal specifieke aspecten van de Kinder Onderzoeks Groep. We leggen hierbij weer steeds de link naar de ervaringen met de Kinder Onderzoeks Groep 1.

De 9 stappen van de onderzoeksladder

De KinderOnderzoeksGroep heeft gebruik gemaakt van een onderzoeksladder. Op een poster is telkens aangegeven bij welke stap de kinderen zijn aangekomen in het proces van onderzoek.

De verschillende stappen in het onderzoeksproces zijn in de Kinder Onderzoeks Groep 1 op de volgende manier met de kinderen behandeld:

1. Thema bedenken vanuit de kinderrechten

Het traject begon met een introductie van de kinderrechten. Met de kinderen is gesproken over wat kinderrechten zijn aan de hand van een spel waarin echte en nep kinderrechten zijn onderscheiden (Defence for Children).

Na bespreking van de kinderrechten, is met de kinderen gebrainstormd over thema's die te maken hebben met kinderrechten. Vervolgens hebben zij thema's uitgekozen die te maken hebben met de kinderrechten waarover zij zelf onderzoek willen doen.

Vier onderzoeksgroepen werden gevormd rondom vier thema's: 'speelgoed', 'pesten', 'klimaat' en 'recht op informatie van school'.

2. Informatie zoeken over de thema's

De kinderen zochten over de drie thema's informatie op in de bibliotheek, op internet en door er met andere mensen over te praten.

3. Onderzoeksvraag maken

Op grond van de gevonden informatie is door de kinderen de vraag beantwoord over welk aspect van het thema zij onderzoek wilden doen. Dit hebben zij vervolgens omgezet in een onderzoeksvraag. Ze kwamen uit op de volgende onderzoeksvragen:

1. Speelgoed: Is er speelgoed dat echt belangrijk is voor kinderen of waar ze niet zonder kunnen?
2. Pesten: Hoe reageren kinderen als ze gepest worden?
3. Klimaat: Zijn kinderen zich bewust van het klimaat en hun gezondheid en gedragen zij zich 'bewust' van het klimaat?
4. Recht op informatie van school: Krijgen kinderen geschikte informatie van school?

4. Methode van onderzoek kiezen

Aan de kinderen zijn drie methoden van onderzoek doen voorgelegd: vragenlijst, open interview en observatie. De kinderen dachten na over welke methode het beste geschikt is voor het beantwoorden van hun onderzoeksvraag, en maakten een keuze voor één of twee onderzoeksmethoden.

5. Onderzoeksinstrument maken

De kinderen hebben zelf de vragenlijsten, gespreksleidraden voor open interviews en observatielijsten ontwikkeld. In de onderzoeksgroepjes zijn afspraken gemaakt over de wijze van afname van de onderzoeksinstrumenten.

6. Data verzamelen

Aan de hand van de onderzoeksinstrumenten zijn de kinderen vervolgens aan de slag gegaan met het verzamelen van data onder leeftijdsgenoten, docenten en ouders.

7. Analyseren van de data

De kinderen hebben vervolgens de verzamelde data geanalyseerd door te coderen en te turven, en zij hebben de resultaten beschreven.

8. Onderzoeksvraag beantwoord

De kinderen hebben uit de resultaten conclusies getrokken en de onderzoeksvragen beantwoord.

9. Presenteren

Tenslotte hebben de kinderen de onderzoeksbevindingen gegoten in PowerPoint presentaties. Op 28 april 2010 hebben zij hun presentaties gehouden voor een publiek dat voornamelijk bestond uit ouders en leerkrachten. Op 28 mei 2010 worden de presentaties gehouden voor een breder publiek tijdens de officiële opening van het Kinderrechtenhuis in Leiden.

1. Kinderrechten in praktijk

Kinderen van een Kinder Onderzoeks Groep denken na over kinderrechten en over de toepasbaarheid van kinderrechten in het leven van kinderen.

De kinderen hebben thema's gekozen die bij kinderrechten aansluiten. Het ging onder andere om artikel 17 van het kinderrechtenverdrag: het recht op informatie.

Hierdoor worden zij zich meer bewust van hun eigen rechten. Zij zien in dat zij als kind het recht hebben mee te praten en denken, en zich te uiten. Maar ook dat ze recht hebben op een prettig en waardig bestaan.

Kinderen van de Kinder Onderzoeks Groep 1 gaven aan het te waarderen om hierover na te denken: *'Ik wist niks over kinderrechten. Een kind heeft recht op een gezond klimaat.'*

Kinderen leren ook zelf initiatief te nemen: zij hebben zelf hun onderzoek opgezet en richting gegeven aan het onderzoeksproces. Kinderen leren onderzoek doen, maar ze leren ook dat zij zelf het vermogen hebben om initiatieven te ontplooiën en tot een goed einde te brengen.

Kinderen hadden ook de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de invulling van de methodische aanpak. Hiertoe was een speciale ideeënbus ingericht.

Na afloop van het project is met kinderen van de Kinder Onderzoeks Groep een evaluatie gedaan. Hierin werd hen gevraagd wat zij vonden van de cursus en hoe de cursus een volgende keer kan worden verbeterd.

Dit alles zorgde ervoor dat de kinderen echt invloed konden uitoefenen. Dit draagt bij aan hun ontwikkeling tot actieve en betrokken burgers. Burgers die beseffen dat ze rechten hebben, waaronder het recht gehoord te worden, en die zich inzetten om dat recht uit te oefenen.

Recht op informatie

Artikel 17: Het kind heeft recht op toegang tot informatie en materialen van verschillende bronnen en in het bijzonder op informatie en materialen die zijn of haar welzijn en gezondheid bevorderen. De overheid stimuleert de productie en verspreiding hiervan en zorgt ervoor dat het kind beschermd wordt tegen informatie die schadelijk is.

(Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind)

'Het was hard werken, maar dat was goed. Je werd altijd geholpen.'

ik heb recht op speelgoed!

2. De kleine burger

Kinderen hebben volgens het internationale verdrag recht op inspraak. De Kinder Onderzoeks Groep is een methode die ingezet kan worden om kinderen dat recht op inspraak te geven bij het ontwikkelen van beleid.

Uit de Kinder Onderzoeks Groep 1 is gebleken dat kinderen door deel te nemen aan de Kinder Onderzoeks Groep nadenken over zaken die voor hen van belang zijn. Door er onderzoek naar te doen dragen ze niet alleen hun eigen stem uit, maar verwoorden ze ook de mening van andere kinderen. Hiermee kan de Kinder Onderzoeks Groep een goede vorm zijn van inspraak op een semi-langdurige wijze. Het is een traject met een kop en een staart, waarmee kinderen op een effectieve wijze kunnen worden betrokken bij beleidsvorming.

Door inzet van verschillende werkvormen blijven de kinderen van begin tot einde gemotiveerd. Binnen een Kinder Onderzoeks Groep is zowel ruimte voor serieus en hard werken, als voor spel en ontspanning. Zo zei een van de kinderen over de Kinder Onderzoeks Groep: *'Professioneel bezig zijn, maar toch ook lol hebben.'*

De Kinder Onderzoeks Groep zorgt ook voor gelijkwaardigheid tussen kinderen en volwassenen met wie zij samenwerken – bijvoorbeeld beleidsmakers. Kinderen leren elkaar kennen en ze leren andere volwassenen kennen die geïnteresseerd zijn in hun mening. Dit leidt tot een structurele relatieverbetering tussen kind en volwassene. Dit legt een goede basis voor kinderen om zich te ontwikkelen tot burgers die volwaardig meepraten en meebeslissen.

Participatie en hoorrecht

Artikel 12: *Het kind heeft recht om zijn of haar mening te geven over alle zaken die het kind aangaan. De overheid zorgt ervoor dat het kind die mening kan uiten en dat er naar hem of haar wordt geluisterd. Dit geldt ook voor gerechtelijke en bestuurlijke procedures.*

(Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind)

Regels Kinder Onderzoek Groep

1. Niet door elkaar praten
2. Vinger opsteken als je iets wilt zeggen/vragen
3. Aardig en gezellig doen
4. Niet rennen of verstoptertje spelen in het gebouw
5. Niet schreeuwen of geluidsoverlast veroorzaken
6. Geen andere kinderen pesten of buitensluiten
7. Problemen met andere kinderen altijd uit praten
8. Problemen altijd melden aan de begeleiding
9. Om 13.50 uur aanwezig zijn, we starten om 14.00 uur
10. De begeleiding mag niet te boos worden

'Fijn om zelf regels te maken. Het is veel leuker om ze zelf te verzinnen'.

'Professioneel bezig zijn, maar toch ook lol hebben.'

Kinderen presenteren aan ouders en leerkrachten

3. Persoonlijke ontwikkeling

Kinder Onderzoeks Groep 1 bleek een zeer succesvolle pilot. De kinderen gaven in de evaluatie aan dat zij veel geleerd hebben op het gebied van kinderrechten, onderzoeksvaardigheden en presenteren.

De creatieve werkvormen zorgen ervoor dat de kinderen zich cognitief hebben ontwikkeld en dat ze kritisch en analytisch leerden denken. Door bijvoorbeeld data analyses te benaderen als leuke puzzels werd er op een speelse wijze veel geleerd. De kinderen wisten zelf ook niet dat zij hiertoe in staat waren. Een nieuwe wereld gaat voor hen open!

Ook op sociaal en emotioneel vlak hebben de kinderen een duidelijke ontwikkeling doorgemaakt. Door een intensieve samenwerking leerden kinderen elkaar en de begeleidende volwassenen goed kennen en leerden zij beter samenwerken. Ook leerden zij zich te uiten, hun standpunten te presenteren en beargumenteren en in te gaan op vragen van anderen.

Door de Kinder Onderzoeks Groep ontstonden er banden tussen mensen, maar de kinderen gingen zich ook hechten aan de nieuwe omgeving. De kinderen bewogen zich steeds vrijer in het gebouw en maakten zich de ruimte eigen.

Dit alles bij elkaar maakt dat een Kinder Onderzoeks Groep voor kinderen een plezierige en leerzame manier is om actief te zijn in en zich te binden aan een ruimte waar ze vaak komen. Een ideale activiteit voor op school of buitenschoolse opvang dus!

'Leuk om met andere kinderen samen te werken. Ook kinderen die niet bij jou in de klas zitten en die je nog niet kent.'

I
♥
Kinderrechten
huis!

'Eerst kon ik geen onderzoek doen, nu kan ik het wel!'

4. Leren & Lol

Binnen de Kinder Onderzoeks Groep is veel ruimte voor eigen initiatief. Kinderen mogen zelf bepalen waar zij onderzoek naar gaan doen en hoe ze dit gaan doen. Dit alles gebeurt binnen een leuk programma voor elke bijeenkomst. Soms wordt er van de kinderen verwacht dat er hard wordt gewerkt, maar er is altijd ruimte voor spel.

Bij onderzoek moet je met veel dingen rekening houden. Natuurlijk kan je daar boeken over lezen en klassikaal les in krijgen....bij de Kinder Onderzoeks Groep doen we dat toch iets anders. Kinderen oefenen met elkaar, bijvoorbeeld met rollenspellen of door korte toneelstukjes. Dit maakt het voor de kinderen hartstikke leuk om te doen en ondertussen leer je net zo veel!

Er ligt elke bijeenkomst een zogenaamde inspiratierol. Op deze grote rol papier kunnen de kinderen zich vrijelijk uiten. Wat ze voelen, wat ze denken, noem maar op; alles kunnen ze erop kwijt.

Er staat ook een ideeënbus waar kinderen (anoniem) kaartjes in kunnen stoppen met hun vragen en opmerkingen. De begeleiding kan met deze input de programma's aanpassen zodat er aan de behoefte van de kinderen kan worden voldaan.

Kortom, er wordt altijd gewerkt met een programma op maat. Dit sluit aan bij de behoeften van de kinderen. Beslissingen over bijvoorbeeld regels worden op democratische wijze genomen. Belangrijk is dat iedereen tevreden is en dat er in een ontspannen sfeer gewerkt kan worden. De ervaring is dat er dan voldoende plezier kan worden gemaakt maar dat er ook veel geleerd wordt door de kinderen. Wat wil een kind nog meer?!

Vragen en opmerkingen kunnen anoniem in de ideeënbus

Vrijelijk uiten op de inspiratierol

'Dus niet alleen maar zitten en praten. Maar juist een soort dramalesje van maken, maar intussen leer je wel veel!'

'Op het eind zie je dat het nut heeft gehad. Dan zie je wat je hebt gedaan. "Wow, dit heb ik allemaal gedaan" '

Kinder Onderzoeks Groep ©

Een initiatief en product van:

- International Child Development Initiatives
- Stichting Alexander

Kinder Onderzoeks Groep 1 is mede mogelijk gemaakt door Stichting Utopa en heeft plaatsgevonden in het Kinderrechtenhuis.

Wilt u meer weten of heeft u interesse in een Kinder Onderzoeks Groep, vraag dan geheel vrijblijvend een gesprek aan bij:
ICDI: Nina von der Assen, telnr. 071 – 5127420
Stichting Alexander: Asia Sarti, telnr. 020 – 6263929

Colofon

Uitgave: Stichting Alexander, mei 2010
Ontwerp: www.kroonenpartners.nl
Foto's: cover (boven), p.13 (boven) en p. 15:
Marco Bakker (www.marcobakker.com)
Overige foto's: Stichting Alexander en ICDI

International Child Development Initiatives (ICDI) is een kleine non-gouvernementele organisatie (NGO) en is gevestigd in het Kinderrechtenhuis in Leiden. ICDI heeft ten doel het bevorderen van het beleid, de praktijk en de theorie ten aanzien van interventieprogramma's ten behoeve van kinderen en jongeren in achterstandsituaties. Wij werken met partnerorganisaties in ontwikkelingslanden en landen in transitie. Zie voor meer informatie www.icdi.nl

Stichting Alexander

jongeren actief in
onderzoek en beleid

Stichting Alexander is een niet-commercieel, landelijk instituut voor jeugdparticipatie en actiegericht jongerenonderzoek. Met bijna 20 jaar ervaring in alle leefdoelgebieden van jeugd, van zorg tot onderwijs, van gezondheid tot cultuur en van wonen tot werken, is Stichting Alexander in staat participatie op een hoger plan te tillen. Stichting Alexander's aanpak leidt tot oprechte betrokkenheid en een sterkere sociale binding. Zie voor meer informatie www.st-alexander.nl

Kinder Onderzoeks Groep ©

een initiatief en product van:

- International Child Development Initiatives
- Stichting Alexander

